

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-12-11

Närvarande: F.d. justitieråden Gustaf Sandström och Lena Moore samt justitierådet Anders Eka.

Räntetak och andra åtgärder på marknaden för snabblån och andra högkostnadskrediter

Enligt en lagrådsremiss den 23 november 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Mattias Pleiner.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

2 §

Definitionen av högkostnadskredit bör formuleras så att det framgår att den tar sikte inte bara på ingångna avtal utan också på tidigare skeden, t.ex. på marknadsföringsstadiet. Uttrycket ”är lika med eller

överstiger” bör ersättas med ”minst uppgår till”. Lagrådet föreslår följande lydelse.

högkostnadskredit: en kredit med en effektiv ränta som minst uppgår till referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 30 procentenheter och som inte huvudsakligen avser kreditköp eller är en bostadskredit.

7 b §

I lagens 7 § – till vilken 7 b § hänvisar – talas visserligen om ”marknadsföring av kreditavtal”. Att i 7 b § första stycket första meningen använda uttrycket ”kreditavtalet avser” blir dock något missvisande (jfr Lagrådets synpunkter vid 2 §). Meningen kan formuleras enligt följande.

I fråga om en högkostnadskredit ska näringsidkaren i de fall som avses i 7 § även lämna en särskild upplysning med information om att marknadsföringen gäller en högkostnadskredit.

19 a §

Bestämmelsen om räntetak medför att villkor i högkostnadskrediter som innebär att den årliga krediträntan eller dröjsmålsräntan överstiger gällande referensränta med ett tillägg av 40 procentenheter är utan verkan mot konsumenten. Förslaget väcker frågor om regleringens förhållande till andra bestämmelser som syftar till att begränsa användandet av bl.a. alltför höga räntenivåer, såsom bestämmelserna om ocker och jämkning i 31 och 36 §§ avtalslagen och den straffrättsliga bestämmelsen om ocker. Den centrala frågan är om, och i så fall på vilket sätt, införandet av ett räntetak kan påverka bedömningen enligt sådana bestämmelser.

Frågeställningen berörs relativt kortfattat i remissen. Det framgår där att syftet med förslaget inte är att påverka bedömningen av vad som

kan utgöra ocker och av möjligheterna till jämkning. Något närmare resonemang om problematiken förs emellertid inte. Det är följaktligen svårt att avgöra i vilken grad det finns grund för den bedömning som görs. Det är angeläget att frågeställningen utvecklas under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

När det sedan gäller utformningen av den föreslagna paragrafen bör det av första stycket uttryckligen framgå att dröjsmålsräntan inte får överstiga en viss nivå *per år* (jfr definitionen av kreditränta i 2 §). Första styckets inledning kan förenklas. Andra styckets ordföljd bör ändras så att det blir tydligt att det handlar om "ersättning med anledning av dröjsmålet". Lagrådet föreslår följande formulering.

För en högkostnadskredit får varken krediträntan eller dröjsmålsräntan per år överstiga den vid varje tid gällande referensräntan enligt 9 § räntelagen (1975:635) med ett tillägg av 40 procentenheter.

En konsument som är i dröjsmål med betalning av en högkostnadskredit är inte skyldig att betala någon annan form av ersättning med anledning av dröjsmålet än dröjsmålsränta.

19 b §

I paragrafens tredje stycke används uttrycksättet "för att helt eller delvis återbetala den befintliga högkostnadskrediten". Regleringen skulle vinna i klarhet om den inte uttrycker en avsikt ("för att") utan en faktiskt genomförd återbetalning ("som"). Tredje stycket kan då formuleras enligt följande.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny högkostnadskredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga högkostnadskrediten, avses med kostnader i första stycket för den nya krediten även sådana kostnader som är hänförliga till den befintliga krediten.

36 a §

I tredje stycket bör motsvarande formulering användas som i 19 b §, se Lagrådets kommentar till den paragrafen. Det bör dessutom tydliggöras att det som där sägs endast gäller vid tillämpning av paragrafens första stycke.

Tredje stycket bör mot denna bakgrund förslagsvis formuleras enligt följande.

Om kreditgivaren, eller någon annan som kreditgivaren har nära förbindelser med i den mening som avses i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lämnar konsumenten en ny högkostnadskredit som helt eller delvis finansierar återbetalning av den befintliga högkostnadskrediten, ska den nya krediten vid tillämpning av första stycket anses vara en förlängning av löptiden för den befintliga krediten.